

STORTINGET

Innst. 294 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 8:173 S (2017–2018)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om forbedring og forenkling av små og mellomstore bedrifters (SME) rapportering om vesentlig bærekraft- og samfunnspåvirkning

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet ble følgende forslag fremmet 21. mars 2018:

«Stortinget ber regjeringen utrede og anbefale løsninger for hvordan norske foretak best og enklest kan rapportere om sine vesentligste påvirkninger på samfunn og miljø.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Åsunn Lyngedal og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Henrik Asheim, Mudassar Kapur, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Jan Steinar Engeli Johansen og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstre-

parti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Solveig Schytz, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til at finansministeren har uttalt seg om forslaget i brev av 25. april 2018 til finanskomiteen. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at det med virkning fra 1. januar 2018 er vedtatt å fjerne krav til årsberetning for små bedrifter. Forslagsstilleren fremholder at de nye reglene vil medføre at nesten ingen bedrifter lenger vil rapportere om arbeidsforhold, likestilling og ytre miljø, samt at også virksomheter som regnes som små, kan ha vesentlig samfunnspåvirkning og miljøkonsekvenser, spesielt lokalt.

Komiteen viser til at forslagsstilleren fremholder at det at de gamle rapporteringskravene ikke har fungert som intendert, ikke bør være et argument for å fjerne dem helt. Man bør i stedet, ifølge forslagsstilleren, vurdere hvordan regelverket kan forbedres og forenkles, med bedre veiledning i hvordan rapporteringen ønskes gjennomført.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt, viser vil at Stortinget vedtok ved lov 15. desember 2017 at plikten i regnskapsloven § 3-1 til å utarbeide årsberetning ikke lenger skal gjelde for såkalte små foretak. Lovendringen var en oppfølging av et av forslagene fremmet av Regnskapslovutvalget i sin første delutredning, NOU 2015:10 Lov om regnskapsplikt. Utvalget foreslo her blant annet at alle regnskapspliktige som omfattes av definisjonen av små foretak, ikke skal ha plikt til å utarbeide årsberetning.

Forslaget er basert på en medlemsstatsoppsjon i det konsoliderte regnskapsdirektivet (direktiv 2013/34/EU) artikkel 19 nr. 3. Regnskapslovutvalget uttalte bl.a. at (NOU 2015:10, s. 318):

«Årsberetningen for små foretak er ofte utarbeidet basert på eksempel-beretninger, det vil si at den i liten grad oppfattes å være tilpasset det foretaket den vedrører. Utvalget oppfatter utarbeidelse av årsberetning for små foretak i stor grad som en pliktøvelse, som ikke gir informasjon der nytten overstiger kostnaden ved utarbeidelsen.»

Flertallet deler Regnskapslovutvalgets vurdering av at krav til omtale av et forhold ikke synes å ha stor effekt på hvordan forholdet faktisk følges opp i foretakene. Flertallet viser til at Stortinget nylig sluttet seg til dette, jf. Innst. 46 L (2017–2018), hvor flertallet i komiteen støttet forslaget om å fjerne kravet til årsberetning for små foretak. Nærings- og fiskeridepartementet har anslått at forslaget kan gi en potensiell årlig innsparing på drøyt 700 mill. kroner.

Flertallet understreker at det faktum at små foretak ikke lenger vil være pålagt å utarbeide årsberetning, ikke fritar dem fra ansvar etter arbeidsmiljøloven, likestillingsloven og forurensningsloven mv. De kravene som stilles i slike lover, gjør at også små foretak må ha en aktiv og kritisk holdning til hvordan de påvirker samfunn og miljø. Foretakene står også fritt til å rapportere om forhold de selv vurderer som viktige. Kostnadene ved rapporteringskrav som gjelder alle små foretak, vil likevel kunne bli urimelig høye, slik tilfellet har vært for årsberetningen. Dersom formålet er å øke foretakenes bevissthet om samfunns- og miljøpåvirkning, kan offentlige rapporteringskrav til foretak med små ressurser lett lede utviklingen i feil retning.

Flertallet er positive til tiltak som kan føre til en reell miljøforbedring, men mener at det for eksempel er et mer målrettet virkemiddel at bedriftene må være miljøfyrtårn/EMAS-sertifisert for å få offentlige kontrakter eller adgang til anbud.

Flertallet mener det er mest hensiktsmessig nå å vinne erfaring med de forenklingene som er gjennomført i regnskapsloven, før eventuelle endringer vurderes.

Fleirtallet er av den oppfatninga at små bedrifter kvar dag bidreg til samfunn og berekraft gjennom å skape verdier, arbeidsplassar og aktivitet i heile landet. Fleirtallet meiner det er viktig å leggje til rette for initiativ, skaparkraft og arbeidsglede i slike bedrifter. For at små bedrifter skal få tid og overskot til å bidra endå meir til samfunnet meiner fleirtallet at avbyråkratisering og forenkling er viktige tiltak. Fjerning av unødvendig rapportering vil gjere kvardagen enklare for folk og næringsliv i heile landet. Innføring av nye rapporteringskrav er feil veg å gå. Det skal føreligge sterke argument før fleirtallet vil støtte framlegg om nye rapporte-

ringskrav. Fleirtallet kan ikkje sjå at det ligg føre slike sterke argument i denne saka.

Fleirtallet deler elles intensjonen i framlegget om å leggje til rette for at små bedrifter kan bidra endå meir til samfunn, miljø og berekraft. Fleirtallet peiker på at det finst mange gode tiltak som kan setjast i verk for å auke merksemda rundt miljø og berekraft hjå små bedrifter og redusere miljøskadeleg åtfærd. Døme på slike tiltak kan vere betre rettleiing av bedriftene, støtte til innovasjon og støtte til miljøtiltak. Aukte rapporteringskrav til små bedrifter er derimot ikkje eit slikt godt tiltak.

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til et felles mål om at personer og bedrifter skal få bruke mer tid på å skape jobber og verdier, og mindre på utfylling av skjemaer. Siden 2013 har det derfor blitt gjennomført forenklinger som årlig sparer næringslivet for mer enn 10 mrd. kroner.

Dette flertallet viser til at daværende statsråd Solveig Horne i forbindelse med Stortingets behandling av Innst. 78 L (2017–2018) sa følgende:

«Jeg vil gjøre en grundig vurdering av utformingen av arbeidsgiveres aktivitets- og redegjøringsplikt og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Dette flertallet avventer derfor en varslet sak fra regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at med vedtaket om å fjerne årsberetningen for små bedrifter har man samtidig fjernet krav til å rapportere om samfunnsansvar når det gjelder arbeidsforhold, likestilling og ytre miljø for en stor andel av norske bedrifter. Dette vil svekke norske bedrifters fokus på og bevissthet rundt disse temaene. Redusert fokus på disse temaene vil også føre til redusert bevissthet om de saksforhold og noe som vil kunne svekke virksomhetens konkurransekraft.

Disse medlemmer viser til at selv om små foretak ikke lenger vil være pålagt å utarbeide årsberetning, vil ikke dette fritar dem fra ansvar etter arbeidsmiljøloven, likestillingsloven og forurensningsloven mv. De kravene som stilles i slike lover, gjør at også små foretak fortsatt må ha en aktiv og kritisk holdning til hvordan de påvirker arbeidsforhold, likestilling og ytre miljø. Disse medlemmer mener at avbyråkratisering og forenkling er viktig for næringslivet generelt og for de små foretakene spesielt, og viser til at disse medlemmer foreslår at Stortinget ber regjeringen utrede og anbefale løsninger for hvordan norske foretak kan rappor-

tere om arbeidsmiljø, likestilling og det ytre miljø, på en enkel og lite byrdefull måte.

Disse medlemmer viser til at medlemmene fra Arbeiderpartiet støttet regjeringens forslag om at små foretak ikke skal ha plikt til å utarbeide årsberetning, under forutsetning av at rapporteringskravet vedrørende samfunnsansvar ble videreført. Disse medlemmer mener det ikke kan være tvil om at Stortingets intensjon med vedtak 1119 (2016–2017) om en styrket redegjøringsplikt var at denne plikten skulle omfatte alle virksomheter som på det tidspunktet vedtaket ble fattet, var pålagt å utarbeide årsberetning.

Disse medlemmer viser til at redegjøringsplikten gir verdifull statistikk, samtidig som den gir offentlige myndigheter mulighet til å kontrollere at norske virksomheter arbeider for bedre arbeidsmiljø, økt likestilling og mindre påvirkning av det ytre miljø. Disse medlemmer viser videre til at Likestillingsutvalget, som ble nedsatt av regjeringen Stoltenberg II i 2010, i NOU 2011:18 anbefalte en styrket aktivitets- og redegjøringsplikt, og til at Stortinget i vedtak 1119 (2016–2017), jf. Prop. 81 L (2016–2017) og Innst. 389 L (2016–2017), ba regjeringen «bevare aktivitets- og redegjøringsplikten, samt styrke den ved å følge opp Skeie-utvalgets anbefalinger til endringer, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette».

Disse medlemmer viser til at dagens rapportering ikke har fungert etter hensikten, bl.a. fordi kriterier om vesentlighet har vært uklare og fordi mangelfull rapportering ikke har hatt konsekvenser. Disse medlemmer viser imidlertid til at det at et system ikke fungerer etter formålet, ikke innebærer at det er formålet det er noe i veien med. Disse medlemmer vil i stedet oppfordre til at Norge skal ligge i forkant for en bærekraftig utvikling blant små bedrifter, også pga. konkurransehensyn i det grønne skiftet. Man bør jobbe for å forbedre og forenkle regelverket og samtidig sikre mulighet for opplæring i rapportering. En ny mulighet ville være å starte utvikling av en brukervennlig app som vei-

leder virksomhetene gjennom en forenklet rapportering ut fra hvilken type selskap og bransje det er snakk om. Alternativt kan dette gjøres gjennom innføring av en note der slik informasjon blir gitt.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og anbefale løsninger for hvordan norske foretak best og enklest kan rapportere om sine vesentlige påvirkninger på arbeidsforhold, likestilling og ytre miljø.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede og anbefale løsninger for hvordan norske foretak best og enklest kan rapportere om sine vesentlige påvirkninger på arbeidsforhold, likestilling og ytre miljø.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Høyre, Framskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:173 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om forbedring og forenkling av små og mellomstore bedrifters (SME) rapportering om vesentlig bærekraft- og samfunnspåvirkning – vedtas ikke.

Oslo, i finanskomiteen den 22. mai 2018

Henrik Asheim

leder

Kjell Ingolf Ropstad

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Finansdepartementet v/statsråd Siv Jensen til finanskomiteen, datert 25. april 2018****Dokument 8:173 S om forbedring og forenkling av små og mellomstore bedrifters (SME) rapportering om vesentlig bærekraft- og samfunnspåvirkning**

Jeg viser til finanskomiteens brev 11. april 2018 der representantforslag 8:173 S (2017–2018) oversendes til finansministeren for uttalelse.

Stortingsrepresentant Per Espen Stoknes (MDG) fremmer følgende forslag:

Stortinget ber regjeringen utrede og anbefale løsninger for hvordan norske foretak best og enklest kan rapportere om sine vesentligste påvirkninger på samfunn og miljø.

Svar:

Forslagstilleren viser til at med virkning fra 1. januar 2018 er det vedtatt å fjerne krav til årsberetning for små bedrifter. Representanten fremholder at de nye reglene vil medføre at nesten ingen bedrifter lenger vil rapportere om arbeidsforhold, likestilling og ytre miljø, samt at også virksomheter som regnes som små, kan ha vesentlig samfunnspåvirkning og miljøkonsekvenser, spesielt lokalt.

Stortinget vedtok ved lov 15. desember 2017 at plikten i regnskapsloven § 3-1 til å utarbeide årsberetning ikke lenger skal gjelde for såkalte små foretak. Små foretak er nærmere definert i regnskapsloven § 1-6. Stortingets vedtak var basert på forslag fra regjeringen i Prop. 169 L (2016 – 2017) Endringer i regnskapsloven mv. (forenklinger).

Lovendringen var en oppfølging av et av forslagene fremmet av Regnskapslovutvalget i sin første delutredning, NOU 2015: 10 Lov om regnskapsplikt. Utvalget foreslo her blant annet at alle regnskapspliktige som omfattes av definisjonen av små foretak, ikke skal ha plikt til å utarbeide årsberetning. Forslaget er basert på en medlemsstatsoppsjon i det konsoliderte regnskapsdirektivet (direktiv 2013/34/EU) artikkel 19 nr. 3. Regnskapslovutvalget uttalte bl.a. at (NOU 2015: 10, s. 318):

«Årsberetningen for små foretak er ofte utarbeidet basert på eksempel-beretninger, det vil si at den i liten grad oppfattes å være tilpasset det foretaket den vedrører. Utvalget oppfatter utarbeidelse av årsberetning for små foretak i stor grad som en pliktøvelse, som ikke gir informasjon der nytten overstiger kostnaden ved utarbeidelsen.»

Finansdepartementet deler Regnskapslovutvalgets vurdering av at krav til omtale av et forhold ikke synes å ha stor effekt på hvordan forholdet faktisk følges opp i foretakene, og departementet uttaler i lovproposisjonen pkt. 4.5 blant annet at: «Samlet mener departemen-

tet som utvalget at en kost/nytte-vurdering ikke tilsier at et krav om årsberetning for små foretak videreføres.». Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst. 46 L (2017–2018), hvor flertallet i komiteen støttet forslaget om å fjerne kravet til årsberetning for små foretak. Nærings- og fiskeridepartementet har anslått at forslaget kan gi en potensiell årlig innsparing på drøyt 700 mill. kroner.

Representanten Stoknes fremholder at det at de gamle rapporteringskravene ikke har fungert som intendert, ikke bør være et argument for å fjerne dem helt. Man bør i stedet, ifølge representanten, vurdere hvordan regelverket kan forbedres og forenkles, med bedre veiledning i hvordan rapporteringen ønskes gjennomført.

Jeg legger avgjørende vekt på at den gjennomførte lovendringen vil redusere de økonomiske og administrative byrdene for de regnskapspliktige som omfattes av regnskapslovens definisjon av små foretak. Dette er i tråd med regjeringens politikk om å fortsette arbeidet med forenklinger for næringslivet, med særlig vekt på forenklinger som kommer små og mellomstore bedrifter til gode.

At små foretak ikke lenger vil være pålagt å utarbeide årsberetning, fritar dem ikke fra ansvar etter arbeidsmiljøloven, likestillingsloven og forurensningsloven mv. De kravene som stilles i slike lover, gjør at også små foretak må ha en aktiv og kritisk holdning til hvordan de påvirker samfunn og miljø. Foretakene står også fritt til å rapportere om forhold de selv vurderer som viktige. Kostnadene ved rapporteringskrav som gjelder alle små foretak, vil likevel kunne bli urimelig høye, slik tilfellet har vært for årsberetningen. Dersom formålet er å øke foretakenes bevissthet om samfunns- og miljøpåvirkning, kan offentlige rapporteringskrav til foretak med små ressurser lett lede utviklingen i feil retning. Det tilsier at vi nå bør vinne erfaring med de forenklingene som er gjennomført i regnskapsloven.